Pélé Yoets

Atsvout - Tristesse - 'Ayine

עצבות גם כן היא מדה רעה, מנפש ועד בשר יכלה, כי משרש נחש יוצא, כי נחש עפר לחמו, והעצבות הוא בא מיסוד העפר. והיא מדת הפלונית, והאיש הזה לחלקה תקח לה, כי כן שמה יללה, ומביאו לידי קרי, ואתנח סימנא, עצב מזריע זרע. וכמה רעות מובאות אחריה שעובד את השם בעצבות ופנים זועפות, וקרא כתיב (דברים כח מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל. וגורם מחלקת וקטטה, שאם שלום ידברו להם, באותה שעה המה למלחמה:

והנה מדה זו של העצבות, יש שבאה לו מחמת מקרה בלתי טהור, שארע לו בגופו או בנכסיו, ויש מחמת שגאות לבש, ותכף שעושים לו נגד רצונו כל דהוא, או מה שנראה לו לפי דעתו שאינו לפי כבודו, תכף אש תוקד בקרבו וחמתו בערה בו. וכשאינו יכול לדבר דבר ולנקם נקם עציבותה מסתיה באפן שהעצבות היא תולדת הגאוה והכעס, היוצא מן הטמא, טמא:

והאיש אשר הוא טהור, לו בחיל ולו בכח יגבר לדחות מעליו מדה זו במחשבות טהורות, שאם בא לו העצבות מחמת שעשו לו נגד רצונו, ושלא עשו רצונו כרצונו, ישפיל עצמו ויחשב, מה אני ומה חיי, ומה יתן ומה יוסיף אם מכבד אותי או מבזני אדם שכמותי להבל דמה, והכל הבל. ואם העצבות בא לו מחמת איזה מקרה, יחשב, כי לא מקרה הוא, אלא גזרת הבורא לטובתו, כי את אשר יאהב השם יוכיח (משלי ג יב), וישמח לבו ויגל כבודו על כי השם אהבו. ומה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו

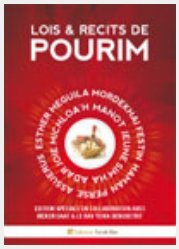

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie"..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

(איכה ג לט), שגרם כעס וצער למלך רם ונשא. וגם זה לא בכל עת, אלא בעדן דמדכר חובוהי ובעדן דמדכר חרבן בית המקדש, שנחרב בעוונותינו הרבים, אז בכל עצב יהיה מותר, וכל המרבה להתעצב אל לבו ביגון ואנחה בכי ואנקה, הרי זה משבח, אבל בשאר הזמנים, ובפרט בעת עבודת השם ישכח עצבו ורגזו ויהיה אך שמח וטוב לב:

וכבר כתב הרב ספר הברית, שמי שהוא בר דעת לא ימצא מקום להתעצב על שום דבר ממה נפשך, כי לא ימנע מהיות העצבות, אלא על אחד משתים, או על דבר שיש לו תקנה או על דבר שאין לו תקנה. אם יש תקנה מה לו להתעצב, יעשה התקנה וינצל, ואם אין תקנה, מה בצע כי יתעצב, הרי דוד המלך עליו השלום, כשמת בנו אמר ערך השלחן שימו לחם כי אמר, מה בצע ענות אדם נפשו, האם אוכל להשיבו, אני אלך אליו, והוא לא ישוב אלי (שמואל ב יב כג). ועוד יחשב האיש בעדן עציבותא על מקרי הזמן, כי אין טובה בעולם כטובת היות לני תורת אמת, חקים ומצות טובים. וידמה כמי שיש לו אלף אלפים דינרי זהב, ואבדה ממנו פרוטה קטנה שאינו חושש עליה. ואם מתעצב על מלי דעלמא, או כועס לפי חמר שבו, הרי זה דומה למי שאבדה ממנו פרוטה ומשליך לאבוד עליה זהב ופז רב, כן הדבר הזה. כזאת וכזאת החי יתן אל לבו להעביר רעה מבשרו, ויהיה שמח וטוב לב, ובשרו ישכן לבטח:

ויש מין עצבות הבא מחמת חלי התגברות המרה שחורה, ונקרא בלשוננו: מירקיאה או מלנקוניה. ומדה זו מצויה הרבה בקצת מעשירי עם, ובפרט בליל מוצאי שבת קדש, ובבקר בעת עמדם משנתם, עד אשר ישתו משקה הקאוו''י ומעלה עשן, וצריכים הם לבקש תרופה למכתם, כי רבה רעתם ורעת היושבים בחברתם, והמשרתים אותם. ויפנה דעתו לדברים המשמחים את הלב, ומה טוב שיתעסק בתורה, ופקודי ה' ישרים משמחי

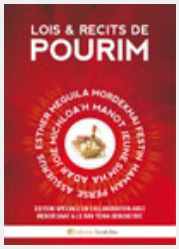

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie"..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

לב (תהלים יט ט). ואף כי אין לבבו פונה, ואינו יכול לקח ספר בידו, ידחק את עצמו, ואם ראשיתו מצער, סוף שישמח לבו, ובלבד שיהא חכם ומבין מה שלומד ויפלפל בחכמה, או ילמד מלי דאגדתא, או מלי דאתו מדרשא, ובזה ישמח ישראל בעושיו: עזות

ידוע מאמר התנא יהודה בן תימא (אבות ה כ) הוי עז כנמר וכו' לעשות רצון אביך שבשמים. והם אמרו (שם ב ה) לא הבישן למד, וכמה מצות והנהגות ישרות אדם מניח מלעשותם מפני הבושה, ובפרט מצות התוכחה כמעט נשתכחה מישראל ואין בדור הזה מי שיוכיח, שאם רואה איש עשיר ונשוא פנים שאוכל ושותה בלא ברכה, או שמדבר בבית הכנסת באמצע התפלה, או שעובר שאר עברות ואסורין שדשו בהם רבים ונעשו כהתר ועושין אותם בפרהסיא, הרי זה בוש וירא לגשת ולהוכיח ועוצם עיניו מראות ואין פוצה פה ומצפצף, וכהנה רעות רבות שאדם עובר על דעתו ועל דעת קונו מפני הבושה. וכבר פרש מורנו הרב משה אלשיך, שזהו מאמר הכתוב (ירמיה ג כד) והבשת אכלה את יגיע אבותינו. והאיש אשר הוא יהודי צריך להיות מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ויחשב שמוטב שיבוש בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא, בפני אלפי אלפים ורבבות מחנות קדושים, מלבד ענשו אשר יתנו על נפשו, ומוטב יקראו לו שוטה כל ימיו, ולא יהא רשע לפני המקום שעה אחת:

ומה גם העוברים על המצות מפני בשת הגוים, כמו שלא להניח טלית ותפלין בדרך ושלא להתפלל תפלה כתקונה, וההולכים במנעלים של עור בתשעה באב וביום הכפורים וכדומה, הרי זה הבל ורעות רוח, שהרי בלאו הכי הייני חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו (תהלים עט ד), ומה לנו לחוש ללעג השאננים הבוז לגאי יונים (שם קכג ד), הרי כל העמים ילכו איש בשם אלקיו ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר. ודוד המלך עליו השלום אמר

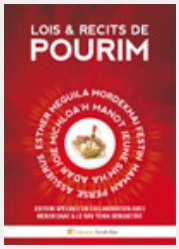

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie"..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

(תהלים קיט מו) ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש. ויחשב אלו היה מוצא להרויח אלף אלפים דינרי זהב, בודאי לא היה חושש לשום בושה על חיי עולם הבא ולעשות נחת רוח ליוצרו, על אחת כמה וכמה. ועל כגון זה נאמר (משלי ב ד ה) אם תבקשנה ככסף וכו', אז תבין יראת ה':

ויש עזות רעה אשר עליו אמר התנא (אבות ה, כ) עז פנים לגיהנם. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (נדרים כ, א): כל מי שאין בו בשת פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני, ומערב רב קאתי (פרוש, שנשמתו היא מאנשי ערב רב), שאחד משלשה סימנים שיש לישראל הוא, שהם בישנים. ועתה, בעוונותינו, רבו עזי פנים שבדור, וזהו גם כן הטעם שאין בדור הזה מי שיוכיח, לפי שאין מי שיקבל תוכחה, כי בן לא יכבד אב ועבד אדוניו, בת קמה באמה כלה בחמותה ופני זקנים לא נהדרו. ואם יאמר אחד לחברו דבר מה של תוכחה, אף הוא ישיב אמריו בגאוה ובוז, דברים קשים כגידים, אמרים הממררים, ושועלים קטנים מחבלים כרמים, ומתוך כך הצנועים מושכים את ידיהם ומניחים עולם כמנהגו נוהג, אוי לדור שכך עלתה בימיו. זאת נחמתנו בראותנו דברי רבותינו זכרונם לברכה שאמרו (סוטה מט, ב) בעקבות משיחא חצפא יסגא פני הדור כפני הכלב:

אבל האיש הירא את השם יאחז צדיק דרכו, ויצוה את בניו ואת ביתו ואת הסרים למשמעתו שיהא להם בשת פנים, ובן יכבד אב ואם וכל מי שגדול ממנו בחכמה ובמנין, ואפלו לאיש כערכו לא יענה עזות, אלא בשפה רפה ובכבד ראש ובדרך כבוד. וירגיל את בניו ואת תלמידיו שלא יתריסו ולא ידברו תועה בעזות פנים נגד שום אדם וכל שכן במקום גדולים, שיקימו נגד זקניו כבוד (ישעיה כד כג). ואף אם יכה אותם אדם או יקללם, יתן למכהו לחי וישתק. ואם ירצה להגיד ישרו ולנקות עצמו מחשד ידבר

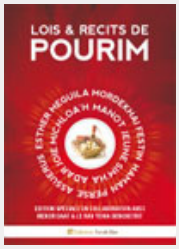

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie"..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

דבריו בכבוד גדול:

ובפרט היושבים לפני חכמים ותלמידי חכמים עצמם, צריכים לזהר הרבה לנהג כבוד זה בזה, ודבר דבר בנחת רוח ובדרך כבוד גדול, שהרי אמרו (קהלת ט יז) דברי חכמים בנחת נשמעים. וכתיב (משלי ג לה) כבוד חכמים ינחלו. ומה מאד צריך להתחזק לקנות מדה זו, שהרי אמרו (דא"ז ח) כל שיש לו בשת פנים לא במהרה הוא חוטא. ומבטח לו שהוא בן העולם הבא, כמאמר התנא (אבות ה, כ) בשת פנים לגן עדן. ותדע נאמנה, שהעזות גם כן הוא תולדת הגאוה והכעס, דוק ותשכח. ולכן הרוצה לנצל ממדה רעה זו, ישפיל עצמו ויכבש את כעסו, ויתחזק להיות כאלם, לא יפתח פיו או לדבר דבריו בשפה רפה וכבוד גדול אולי יש תקוה, ושב ורפא לו, כי הבא לטהר מסיעין אותו (שבת קד א):

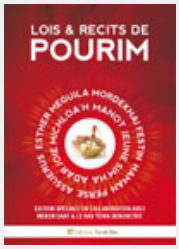

Lois & Récits de POURIM

Comprendre le sens et appliquer les lois de la joyeuse fête de Pourim. L'histoire détaillée de la Méguila d'Esther, réflexions sur la vraie joie"..."

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions